

Handleiding voor de afname, scoring en interpretatie van het Beoordelingsinstrument Sociaal Functioneren – Studenten

Dejonckheere, P., Caenen, L., Coussement, S., Opsomer, T., Soetaert, H. en Vanneste, S. (2025). Ontwikkeling en validatie van een vragenlijst voor het meten van sociaal functioneren tijdens groepswork bij studenten in de lerarenopleiding, *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 43, 1–19.

Deze handleiding beschrijft hoe het Beoordelingsinstrument Sociaal Functioneren kan worden afgenomen, gescoord en geïnterpreteerd. Het instrument werd ontwikkeld om zicht te krijgen op het sociaal functioneren tijdens groepswork bij leerlingen en studenten.

1. Doel van het instrument

Het instrument brengt vier belangrijke aspecten van sociaal functioneren tijdens groepswork in kaart. De vragenlijst kan gebruikt worden om sterke punten en aandachtspunten binnen samenwerkingsprocessen zichtbaar te maken.

2. De gemeten dimensies van sociaal functioneren

Effectieve Communicatie en Samenwerking

Deze factor verwijst naar de mate waarin groepsleden op een open, respectvolle en constructieve manier met elkaar communiceren tijdens het groepswork. De factor omvat het uitwisselen van standpunten, luisteren naar elkaar, het bespreekbaar maken van onduidelijkheden, onderhandelen bij meningsverschillen en het geven van feedback op een respectvolle manier. Een hoge score wijst op een groep waarin informatie vlot wordt uitgewisseld en waarin groepsleden actief bijdragen aan gezamenlijke besluitvorming.

Dominantie en Machtsverhoudingen

Deze factor verwijst naar de mate waarin bepaalde groepsleden een overheersende positie innemen binnen de groep. Het gaat onder meer over het uitoefenen van invloed, het bepalen van wat anderen moeten doen en het domineren van gesprekken of beslissingen. Een hoge score wijst op een ongelijke verdeling van invloed binnen de groep.

Gebrek aan Participatie

Deze factor verwijst naar de mate waarin groepsleden onvoldoende bijdragen aan de uitvoering van de opdracht. Het betreft onder meer beperkte inzet, een ongelijke taakverdeling, geringe betrokkenheid bij de opdracht en beperkte deelname aan groeps gesprekken. Een hoge score wijst op een situatie waarin niet alle groepsleden in dezelfde mate participeren aan het groepswork.

Afleiding

Deze factor verwijst naar de mate waarin storend gedrag of irrelevante interacties het groepswerk belemmeren. Het gaat onder meer over gesprekken die geen verband houden met de opdracht, gedragingen die de concentratie verstoren en ergernissen tussen groepsleden die een efficiënte samenwerking bemoeilijken. Een hoge score wijst op een groepsproces waarin afleiding en storingen het realiseren van de groepsdoelen kunnen hinderen.

3. Afnameprocedure

Vraag deelnemers om één recent of lopend groepswerk in gedachten te nemen. De vragenlijst wordt individueel ingevuld en neemt gemiddeld 3 tot 5 minuten in beslag. De afname kan zowel digitaal als op papier gebeuren.

4. Instructie voor deelnemers

Denk terug aan een recent groepswerk waarbij je samenwerkte met andere leerlingen of studenten. Houd dit groepswerk tijdens het invullen van de vragenlijst voortdurend in gedachten en geef voor elke uitspraak aan in welke mate je akkoord bent.

5. Antwoordcategorieën

- 1 = Helemaal niet akkoord
- 2 = Eerder niet akkoord
- 3 = Noch akkoord, noch niet akkoord
- 4 = Eerder akkoord
- 5 = Helemaal akkoord

6. Scoring

Bereken voor iedere respondent een gemiddelde score per factor. De score voor een factor wordt berekend door de itemscore op te tellen en te delen door het aantal items binnen die factor.

- Effectieve Communicatie en Samenwerking: gemiddelde van 6 items
- Dominantie en Machtsverhoudingen: gemiddelde van 4 items
- Gebrek aan Participatie: gemiddelde van 5 items
- Afleiding: gemiddelde van 4 items

7. Berekening van groepsscores

Wanneer meerdere groepsleden de vragenlijst invullen, wordt voor iedere factor een groepsgemiddelde berekend. Dit gebeurt door de individuele factorscores van alle respondenten op te tellen en te delen door het aantal respondenten.

8. Interpretatie

Gewenste richting van de scores:

- Effectieve Communicatie en Samenwerking: zo hoog mogelijk
- Dominantie en Machtsverhoudingen: zo laag mogelijk
- Gebrek aan Participatie: zo laag mogelijk
- Afleiding: zo laag mogelijk

Richtwaarden:

4,0 – 5,0 = sterk

3,0 – 3,9 = voldoende

< 3,0 = aandachtspunt

Voor de probleemfactoren (Dominantie, Gebrek aan Participatie en Afleiding) wijzen scores boven 3,0 op mogelijke knelpunten binnen het groepsfunctioneren.

9. Spreiding van scores

Naast gemiddelden is het aanbevolen om ook de spreiding van de antwoorden te bekijken. Groepen met hetzelfde gemiddelde kunnen immers sterk verschillen in de mate waarin groepsleden dezelfde ervaringen rapporteren.

10. Rapportage en gebruik

Rapporteer bij voorkeur de gemiddelde score per factor en vul deze aan met grafische voorstellingen zoals staafdiagrammen, radarprofielen of spreidingsgrafieken. De vragenlijst is bedoeld als reflectie- en feedbackinstrument en niet als beoordelingsinstrument voor individuele leerlingen of studenten.